

PRIM MINISTRU

Biroul permanent al Senatului

127 / 14.03.2024.

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. (b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, cu modificările și completările ulterioare și pentru completarea Legii nr. 215/2016 privind ceremoniile oficiale, cu modificările și completările ulterioare*, inițiată de domnul deputat PNL Florin Claudiu Roman (**Bp.37/2024**).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, cu modificările și completările ulterioare*, propunându-se:

- instituirea obligației persoanelor care candidează/au fost alese sau numite pentru funcția de președinte al României sau funcțiile prevăzute la art.3 lit. b)-h¹)¹ din lege de a face o declarație pe propria răspundere că nu au avut

¹ b) deputat sau senator în Parlamentul României, membru în Parlamentul European;

c) membru al Guvernului, secretar de stat, subsecretar de stat, secretar general, secretar general adjunct din Guvern și din ministere, director în minister și asimilați ai acestor funcții, Comisar European;

d) secretarii generali și secretarii generali adjuncți ai Camerelor Parlamentului, directorii departamentelor celor două Camere, consilierii prezidențiali și de stat;

e) prefecții, subprefecții, secretarii generali ai consiliilor județene, secretarul general al Consiliului General al Municipiului București;

f) directori în prefectură, conducătorii serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale, organizate la nivel local;

g) primarii, viceprimarii, consilierii județeni, consilierii în Consiliul General al Municipiului București, consilierii locali;

calitatea de lucrător al Securității sau de colaborator al acesteia (în prezent, declarația se dă în sensul că au avut sau nu au avut respectiva calitate);

- instituirea interdicției de a candida la funcțiile menționate persoanelor care au făcut parte din structurile de putere ale regimului comunist.

Totodată, prin inițiativa legislativă se propune completarea *Legii nr.215/2016 privind ceremoniile oficiale, cu completările ulterioare*, în sensul instituirii interdicției Președintelui României, foștilor șefi de stat ai României, președinților și foștilor președinți ai celor două Camere ale Parlamentului, precum și prim-ministrului și foștilor prim-miniștri care au făcut parte din structurile de putere ale regimului comunist de a beneficia de funeralii de stat și onoruri militare.

II. Observații

1. Precizăm că, prin *Decizia nr. 51/2008*, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că *Legea nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea poliției politice comuniste, cu modificările și completările ulterioare*, este neconstituțională.

Astfel, instanța de contencios constituțional a statuat, printre altele, că:

„Legea nr. 187/1999 nu urmărește numai scopul de deconspirare, enunțat în preambul, ci promovează și răspunderea morală, juridică și politică a persoanelor care au participat la activitatea de poliție politică comunistă, urmărind îndepărtarea lor din funcțiile enumerate în art. 2 și împiedicarea lor de a candida pentru alegerea sau numirea în aceste funcții (...). Din conținutul textului rezultă că în acest caz nu se mai cercetează dacă persoana verificată a desfășurat activitate de poliție politică, după cum nu se verifică dacă serviciile de informații vizate aveau ca obiectiv represiunea împotriva adversarilor regimului comunist sau dacă serveau siguranței naționale. În felul acesta, legea creează premisele unei forme de răspundere morală și juridică colectivă, pentru simpla participare la activitatea serviciilor de informații, fără vinovăție și fără existența unei fapte de încălcare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale”.

Ulterior, prin *Decizia nr. 267/2009*, Curtea Constituțională a reținut că *„Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 operează o modificare*

h) directorul și adjuncții acestuia în cadrul Serviciului Român de Informații, Serviciului de Informații Externe, Serviciului de Protecție și Pază și Serviciului de Telecomunicații Speciale, precum și șeful și adjunctul acestuia în cadrul structurilor județene ale Serviciului Român de Informații și ale Serviciului de Telecomunicații Speciale;

h') candidații pentru Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității;

substanțială a regimului juridic aplicabil persoanelor constatate ca fiind lucrătoare ale Securității față de prevederile Legii nr. 187/1999, declarată neconstituțională prin Decizia nr. 51 din 31 ianuarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 95 din 6 februarie 2008. Astfel, reglementarea anterioară nu a urmărit doar deconspirarea persoanelor care au participat la activitatea de poliție politică comunistă, ci a promovat răspunderea juridică și politică a acestora, cu scopul îndepărtării lor din anumite funcții și împiedicării lor de a candida pentru alegerea sau numirea în acele funcții. Mai mult, așa cum a reținut Curtea Constituțională prin decizia menționată, legea crea premisele unei forme de răspundere morală și juridică colectivă, pentru simpla participare la activitatea serviciilor de informații, fără vinovăție și fără existența unei fapte de încălcare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale”, iar prin Decizia nr. 1512/2009 a statuat că obligația instituită prin prevederile art. 5 din ordonanță în sarcina persoanelor care candidează, au fost alese sau au fost numite în anumite demnități ori funcții de a declara pe propria răspundere dacă au fost numite în anumite demnități ori funcții de a declara pe propria răspundere dacă au avut sau nu calitatea de lucrător al Securității sau de colaborator al acesteia dă expresie plenară principiului statuat în art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală, potrivit căruia „România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate”.

Având în vedere jurisprudența instanței de contencios constituțional, apreciem că dispozițiile normative propuse se îndepărtează de la scopul *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008*, respectiv deconspirarea persoanelor care au participat la activitatea de poliție politică comunistă, ca o expresie a liberului acces la informații publice, intenția de reglementare fiind atât în sensul împiedicării persoanelor în cauză de a candida pentru funcția de Președinte al României, respectiv pentru funcțiile prevăzute la art. 3 lit. b)-h¹) din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008*, cât și în sensul înlăturării persoanelor din funcțiile enumerate anterior.

Prin urmare, apreciem că soluțiile normative propuse la art. I prezintă vicii de neconstituționalitate, fiind aplicabile *mutatis mutandis*, considerentele reținute de Curtea Constituțională prin *Decizia nr. 51/2008*: „verificarea apartenenței unor persoane la serviciile de informații înainte de anul 1990, indiferent dacă au făcut sau nu au făcut poliție politică, deoarece instituie premisele unei răspunderi morale și juridice colective, fără existența unei fapte infamante și fără vinovăție, încălcând astfel prevederile art. 1 alin. (3)

din Constituție și principiul prezumției de onestitate, dedus din concepția legiutorului constituant, care stă la baza art. 23 alin. (11) din Legea fundamentală”.

2. Arătăm că dreptul la vot și dreptul de a fi ales reprezintă drepturi fundamentale, consacrate de art. 36 și art. 37 din *Legea fundamentală*, iar orice măsură legislativă care vizează restrângerea acestor drepturi este necesar să îndeplinească condițiile statuate de art. 53 din *Constituție*.

În aceste condiții, prin raportare la dispozițiile constituționale incidente, considerăm că era necesar ca inițiatorii propunerii legislative să fi asigurat respectarea dispozițiilor art. 53 din *Constituție*, inclusiv prin completarea *Expunerii de motive* cu justificări suplimentare din care să rezulte că sunt respectate condițiile constituționale pentru restrângerea exercițiului drepturilor fundamentale vizate.

3. Semnalăm că, din perspectiva *principiului securității juridice în materie electorală*, stabilitatea legislației constituie un element important al credibilității procesului electoral, iar modificarea frecventă a normelor pot dezorienta alegătorii.

În acest sens, *Codul bunelor practici în materie electorală* recomandă statelor asigurarea unei stabilități în ceea ce privește legislația în materie electorală, iar la paragraful 65 din Raportul explicativ se prevede că „*ceea ce trebuie evitat este nu atât modificarea sistemelor de scrutin – ele pot fi întotdeauna îmbunătățite – ci modificarea lor frecventă sau cu puțin timp (mai puțin de un an) înainte de alegeri*”.

Precizăm că aceste recomandări, reținute și de Curtea Constituțională în jurisprudența sa constantă², nu pot fi ignorate chiar dacă nu au caracter obligatoriu. În jurisprudența sa, instanța de contencios constituțional a reținut că instabilitatea legislativă în materie electorală, determinată de modificarea acestei legislații, s-a relevat a fi nu doar un factor de incertitudine juridică, ci și o cauză a deficiențelor acestei legislații, statuându-se, totodată, că este necesară menținerea unei stabilități a legilor în materie electorală, ca expresie a *principiului securității juridice* (*Decizia Curții Constituționale nr.682/2022*).

Semnalăm că, în ceea ce privește forța juridică a *Codului bunelor practici în materie electorală*, în jurisprudența sa³, Curtea Constituțională a statuat că „*într-adevăr, acest act nu are un caracter obligatoriu, însă recomandările sale constituie coordonate ale unui scrutin democratic, în*

² Decizia nr. 51/2012, Decizia nr. 334/2016, Decizia nr. 146/2019, Decizia nr. 150/2020

³ A se vedea, de exemplu, Decizia nr. 51/2012, Decizia nr. 334/2013

raport cu care statele - care se caracterizează ca aparținând acestui tip de regim - își pot manifesta opțiunea liberă în materie electorală, cu respectarea drepturilor fundamentale ale omului, în general, și a dreptului de a fi ales și de a alege, în special". În plus, instanța de contencios constituțional a reținut că „aceste recomandări, reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 51 din 25 ianuarie 2012, nu pot fi ignorate, chiar dacă nu au caracter obligatoriu”, iar „caracterul de stat de drept și democratic poate fi analizat și prin prisma recomandărilor elaborate în Liniile directoare ale Comisiei de la Veneția - Codul de bune practici în materie de referendum, care reprezintă reguli cu valoare de principiu și care constituie premisele necesare exercițiului oricărei democrații constituționale”.

Față de cele expuse mai sus, având în vedere că normele propuse la art. I vizează materia electorală, prin instituirea unei interdicții pentru persoanele ce doresc să candideze în funcțiile în cauză, apreciem ca fiind aplicabile dispozițiile *Codului bunelor practici în materie electorală*, astfel că prin intervenția legislativă preconizată era necesar a se asigura atât respectarea *principiului general al stabilității juridice în materie electorală*, cât și recomandările *Codului bunelor practici în materie electorală*, adoptat de Comisia de la Veneția.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Parlamentul va decide cu privire la oportunitatea adoptării acestei inițiative legislative.

Cu stimă,

**Domnului senator Nicolae-Ionel CIUCĂ
Președintele Senatului**